

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 10, 2019

Nummer 10, 2019

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2019:992](#) 26-04-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:3564](#) 23-04-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:3552](#) 23-04-2019

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2019:1956](#) 03-05-2019

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:3359](#) 10-04-2019

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2019:2844](#) 08-03-2019

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:8249](#) 29-08-2018

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2018:6775](#) 06-06-2018

RECHTSPRAAK

Legaat minderjarig kind telt niet mee voor huurtoeslag, vanwege testamentair bewind door tante.

De minderjarige X erft van haar grootmoeder een legaat onder testamentair bewind van de tante van X. De moeder van X ontvangt huurtoeslag. Volgens de moeder van X moet voor de berekening van de toeslag het legaat buiten beschouwing blijven als zijnde 'bijzonder vermogen' in de zin van artikel 47 Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir). De moeder voert aan dat de tante van X het bewind voert totdat X 18 jaar wordt en met de bank is overeengekomen dat alleen de bewindvoerder zelfstandig over de rekening kan beschikken. De Belastingdienst is het hier niet mee eens, omdat een BEM-clausule ontbreekt.

Volgens de rechtbank had de Belastingdienst moeten beoordelen of moeder en/of X (vrijelijk) over het geld kunnen beschikken, quod non. Volgens de bewindbepalingen bepaalt de bewindvoerder of, wanneer en in welke mate het vermogen en de vruchten aan X ter beschikking worden gesteld.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 03-05-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2019:1956

Zaaknummer: LEE 18/2844

Rechters: T.F. Bruinenberg

Wetsartikelen: 4:171 BW en 47 Awir

RECHTSPRAAK

Internationale nalatenschap met 37 erfgenamen. Executeur kan niet als hun vertegenwoordiger tussenkomen in geschil over de verdeling.

Testamentaire erfgenamen verschillen in de hoofdzaak van mening over hun aandeel in de nalatenschap. Het betreft maar liefst 37 erfgenamen. De executeur vordert dat hem wordt toegestaan in de hoofdzaak tussen te komen, om alle erfgenamen te kunnen vertegenwoordigen (art. 4:145 lid 2 BW). De executeur wil slechts een formele functie bekleden, zonder een materieel standpunt in te nemen. De 35 gedaagden zullen materieel het verweer voeren. De rechtbank wijst deze (incidentele) vordering van de executeur af. Het gevorderde in de hoofdzaak strekt tot verdeling van de nalatenschap. Met name ziet de hoofdzaak op uitleg van het testament, respectievelijk op de vraag in welke mate de erfgenamen gerechtigd zijn tot de nalatenschap. De taak van de executeur ziet niet op verdeling van een nalatenschap, maar op het beheer van de nalatenschap. Door het beheer wordt de nalatenschap gereed gemaakt voor de verdeling. Artikel 4:145 lid 2 BW is beperkt tot de beheerstaken van de executeur.

In de hoofdzaak beveelt de rechtbank een – strak geregisseerde – comparitie om inlichtingen over de zaak te vragen, om te onderzoeken of partijen het op punten met elkaar eens kunnen worden en om de verdere gang van de procedure te beoordelen.

Een aantal erfgenamen woont buiten Nederland. De rechtbank heeft ambtshalve haar rechtsmacht geconstateerd op basis van artikel 4 lid 1 Erfrechtverordening, danwel artikel 6 onder g Rv, ervan uitgaande dat erflater in Nederland zijn laatste woonplaats of gewone verblijfplaats had.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 10-04-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:3359

Zaaknummer: C/10/563860 / HA ZA 18-1182

Rechters: W.J. van den Bergh

Wetsartikelen: 4:145 BW, 4 Erfrechtverordening en 6 Rv

RECHTSPRAAK

***Internationale nalatenschap. Nederlandse legitieme portie en
overdracht Spaanse woning in ruil voor onderhoud erflaatster.***

Moeder woont sinds 1991 in Spanje (Tenerife) als zij in 2014 aldaar ongehuwd overlijdt. In Spanje heeft zij een testament gemaakt waarin zij haar drie kinderen voor gelijke delen tot erfgenamen heeft benoemd. In 2013 heeft zij haar woning in Spanje overgedragen aan dochter X, waarbij X als tegenprestatie zich verplicht heeft om moeder levensonderhoud, gezelschap, kleding en medische en farmaceutische zorg te bieden (een volgens Spaanse begrippen 'Cesion de bienes a cambio de alimentos'). In de akte van overdracht is vermeld dat voor fiscale doeleinden de waarde van de gift wordt geschat op 108.000 euro.

Zoon Y stelt dat de overdracht van de woning aantastbaar is en betreft daarbij de legitieme portie. Alvorens hieraan toe te komen, is eerst de vraag welk recht op de overdracht en op de nalatenschap van toepassing is.

Wat betreft het erfrecht is het Haags Erfrechtverdrag van 1989 van toepassing. De rechtbank refereert aan een passage in het testament waarin de Spaanse notaris moeder erop wijst dat de notaris onbekend is met het Nederlandse erfrecht, zodat hij de geldigheid van de regeling niet kan garanderen. In dezelfde passage geeft moeder te kennen dat de Nederlandse tekst van het (tweetalige) testament voor haar doorslaggevend is. Uit deze passage leidt de rechtbank een keuze voor het Nederlandse erfrecht af (niet voor het Nederlandse internationale erfrecht (art. 10:5 BW), zoals Y stelt).

Wat betreft het op de overdracht van de woning toepasselijke recht, is de EU-Verordening Rome I van toepassing. Bij gebreke van een rechtskeuze geldt het Spaanse recht, omdat de woning in Spanje gelegen is. De rechtbank geeft partijen de gelegenheid om de rechtbank te informeren over het toepasselijke Spaanse recht en de consequenties daarvan voor hun geschil.

Desalniettemin wijdt de rechtbank alvast enkele overwegingen aan de legitieme.

Ook als de overdracht naar Spaans recht onaantastbaar is, kan schending van de legitieme naar Nederlands recht aan de orde zijn. X heeft tijdig beroep gedaan op zijn legitieme portie

(art. 4:85 BW). Het feit dat de overdracht onder bezwarende titel heeft plaatsgevonden, verhindert niet dat in de overdracht een gift schuil kan gaan (art. 4:67 onder a BW). Volgens de rechtbank is dochter X onmiskenbaar verrijkt door de overdracht, ten koste van moeder. De rechtbank acht hiervoor van belang dat moeder ten tijde van de overdracht in een verzorgingstehuis woonde, alwaar zij professionele zorg kreeg die door de verzekering werd vergoed en moeder na de overdracht nog slechts zeven maanden heeft geleefd. In welke mate X is verrijkt, hangt af van de waarde van de woning bij de overdracht en de geldelijke waarde van de tegenprestatie. De laatste waarde begroot de rechtbank op de daadwerkelijk door X voor moeder gemaakte kosten. De waarde van de woning mag X aantonen met een taxatie.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 06-06-2018

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2018:6775

Zaaknummer: C/16/441203 / HA ZA 17-518

Rechters: M.A.A.T. Engbers

Wetsartikelen: 4:67 BW en 4:85 BW

RECHTSPRAAK

Overdracht woning onder voorbehoud van gebruiksrecht zonder huurbetaling erflater, leidt tot fictief erfrechtelijke verkrijging. Artikel 10 SW 1956.

Moeder heeft (binnen 180 dagen) voor haar overlijden haar woning aan dochter overgedragen. De koopsom is kwijtgescholden. Moeder is, met dochter, in de woning blijven wonen, zonder huur te betalen. Na moeders overlijden wordt de (onbezwaarde) WOZ-waarde van de woning bij de dochter belast als fictief erfrechtelijke verkrijging (art. 10 SW 1956).

De rechtbank achtte, bij gebreke van een juridisch gevestigd vruchtgebruik, artikel 10 SW 1956 niet van toepassing (ECLI:NL:RBDHA:2018:1518). Het hof acht de fictiebepaling wel van toepassing.

Vaststaat dat moeder na de verkoop in de woning is blijven wonen. Daarmee had zij genot van een goed in de zin van artikel 10 lid 3 SW 1956. Tevens staat vast dat moeder voor dat (woon)genot niet de in lid 3 vermelde vergoeding van 6% van de WOZ-waarde (art. 21 lid 14 SW 1956) heeft betaald aan dochter. Voor artikel 10 SW 1956 geldt 'een beetje genot is ook genot'. Moeder heeft zodoende het genot gehad van een vruchtgebruik in de zin van artikel 10 SW 1956. Voorts is moeders genot ten laste gekomen van dochter, nu dochter daardoor niet het exclusieve gebruik had, met uitsluiting van anderen. In het midden kan blijven of het genot berust op een persoonlijk recht van gebruik of een meer omvattend zakelijk recht van gebruik en bewoning, aangezien dit voor de werking van de fictie van artikel 10 SW 1956 niet van belang is.

De koopprijs kan niet in mindering komen, nu deze is omgezet in een lening die is kwijtgescholden. Daardoor is geen sprake van een door dochter opgeofferde waarde als bedoeld in artikel 7 lid 1 SW 1956 (vgl. HR 10 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2921, BNB 2014/252). Aan toepassing van artikel 12 SW 1956 wordt niet toegekomen.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 26-04-2019

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2019:992

Zaaknummer: BK-18_00490 lsk

Rechters: W.G.M. Visser, G.F.A. van Huijgevoort en R.C.H.M. Lips

Wetsartikelen: 10 SW 1956, 12 SW 1956 en 21 SW 1956

RECHTSPRAAK

Advocaatkosten nalatige executeur blijven voor zijn rekening.

Partijen zijn al enkele jaren verwickeld in juridische procedures over de nalatenschap van hun moeder. De rechtbank heeft eerder beslist dat iedere partij de eigen proceskosten draagt.

Executeur X, tevens erfgenaam, vindt dit niet terecht. Hij vertegenwoordigt als executeur het belang van de nalatenschap en daarom zou het niet redelijk zijn dat, als hij door de erfgenamen in een procedure wordt betrokken, de daarmee gemoeide kosten waaronder die van rechtsbijstand, voor zijn eigen rekening komen.

De kosten van executele zijn schulden van de nalatenschap (art. 4:7 lid 1 onder d BW). In dit geval blijven de advocaatkosten die X als executeur heeft gemaakt echter voor zijn rekening. Gelet op zijn functie als executeur en de daarbij horende taken had X deze kosten kunnen voorkomen door zijn functie van executeur naar behoren te vervullen of ontslag te nemen, aldus het hof. Doordat X zijn taken niet naar behoren vervulde, waren de andere erfgenamen genoodzaakt in rechte nakoming daarvan te vorderen.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 23-04-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:3552

Zaaknummer: 200.182.284

Rechters: J.H. Lieber, M.H.F. van Vugt en M.S. van Gaalen

Wetsartikelen: 4:7 BW

RECHTSPRAAK

Toetreding en overname agrarische maatschap. Geen schenking.

Zoon X is in 1994 toegetreden tot de agrarische maatschap van vader en moeder. In 2011 zijn de ouders uitgetreden en heeft X de maatschap met zijn echtgenote voortgezet. Aan het uittreden van moeder ligt een arbitraal vonnis ten grondslag dat de impasse tussen partijen doorbrak en waarin X werd toegestaan de bedrijfsactiviteiten te wijzigen en het melkquotum te verlesen. In 2014 overlijdt vader. Hij heeft X tot enig erfgenaam benoemd. X heeft zijn onterfde zusters bedragen betaald als zijnde hun legitieme portie.

In de onderhavige procedure stellen moeder en de zusters dat X hun voorkeursrechten en de meerwaardeclausule in de maatschapsovereenkomst heeft geschonden en daardoor boetes heeft verbeurd. Het hof wijst dit af, onder meer door te wijzen op het arbitrale vonnis dat X heeft gevolgd.

Voorts stellen de zusters dat X zowel bij toetreding in 1994 als bij de uiteindelijke overname in 2011 is bevoordeeld door een gift of schenking (art. 7:186 lid 2 BW, art. 7:175 lid 1 BW) die meetelt voor hun legitieme portie in vaders nalatenschap. Ook dit wijst het hof af. De zusters hebben niet aangetoond dat sprake was van verarming en verrijking. Bij de toetreding heeft X een vordering ingebracht en zijn kennis, arbeid en vlijt. Voorts had X in de beginperiode een lager winstaandeel en geen recht op voortzetting. In 2011 is in het arbitrale vonnis de uittreding met inachtneming van het maatschapscontract en de redelijkheid en billijkheid uitgewerkt. Het hof constateert ook hierin geen gift.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 23-04-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:3564

Zaaknummer: 200.222.570

Rechters: M.H.F. van Vugt, M.L. van der Bel en R.E. Brinkman

Wetsartikelen: 7:175 BW en 7:186 BW

RECHTSPRAAK

Renteovereenkomst leidt tot fictief erfrechtelijke verkrijging. Artikel 10 SW 1956.

Vader overlijdt in 1991. Door zijn ouderlijke boedelverdelingstestament (art. 4:1167 oud BW) heeft kind X een onderbedelingsvordering gekregen op zijn moeder. Deze is eind 1992 bij notariële akte vastgesteld. Daarbij is een opeisbaarheidsgrond toegevoegd en is de testamentaire rente van 6% enkelvoudig verhoogd naar 9% enkelvoudig. In 2004 komen moeder en X overeen dat over de rente een (niet-opeisbare) samengestelde rente verschuldigd zal zijn. Als moeder in 2012 overlijdt, stelt de inspecteur dat bij X sprake is van een fictief erfrechtelijke verkrijging op grond van artikel 10 SW 1956.

De rechtbank is het hiermee eens. Anders dan X stelt, heeft X geen tegenprestatie geleverd voor de van het testament afwijkende afspraken tussen moeder en X. Ook vloeien de afspraken niet uit het erfrecht voort, zoals X beweert. De renteovereenkomsten zijn niet binnen de aangiftetermijn gesloten. De nadere bepaling van de rente in 1992 en 2004 behelst een schenking van moeder aan X.

Overigens stelt X dat de inspecteur op grond van de AVG (art. 5 lid 1 AVG) geen beroep kan doen op het testament van vader. Het hof wijst dit af. De procedure was al aanhangig toen de AVG in werking trad. Overigens is de AVG niet van toepassing op persoonsgegevens van overleden personen en mag de inspecteur persoonsgegevens gebruiken als dat nodig is om aan een wettelijke verplichting te voldoen, of voor de vervulling van een wettelijk vastgelegde taak van algemeen belang. De gegevens zijn geoorloofd gebruikt voor het heffen van erfbelasting.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 08-03-2019

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2019:2844

Zaaknummer: AWB - 18 _ 4375

Rechters: D.M. Drok, E. Kouwenhoven en A.D. van Riel

Wetsartikelen: 10 SW 1956 en 5 AVG

RECHTSPRAAK

***Verdeling huwelijksgemeenschap na feitelijke scheiding en overlijden.
Waardepeildatum.***

Erflater is bij overlijden in gemeenschap van goederen gehuwd met X. Zij woonden sinds 2005 gescheiden. Erflater is overleden tijdens de echtscheidingsprocedure. Erflater woonde sinds 2010 ongehuwd samen met Y. Erflater heeft Y tot enig erfgenaam en executeur benoemd.

Erflater en X hebben de huwelijksgemeenschap nimmer verdeeld in de zin van artikel 3:182 BW, omdat niet blijkt dat zij het eens waren over de financiële consequenties daarvan. De vraag resteert van welke peildatum er bij de waardering van de tussen X en Y te verdelen goederen moet worden uitgegaan. Volgens de rechtbank is dat het tijdstip van de verdeling, oftewel het eindvonnis in deze zaak. Het feit dat X al in 2005 de woning heeft verlaten en erflater sindsdien de lasten van de woning van de (gemeenschappelijke) rekening heeft voldaan, rechtvaardigt niet de conclusie dat de peildatum in 2005 ligt.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 29-08-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:8249

Zaaknummer: Co3/246452/HA ZA 18-90

Rechters: G.M. Drenth

Wetsartikelen: 3:182 BW